

EESTI KUNSTIAKADEEMIA
Kunstikultuuri teaduskond
Muinsuskaitse ja konserveerimise osakond

Jaanus Erm

Inkapööli talu elamu muinsuskaitse eritingimused ja ettepanekud restaureerimistöodeks

Tänava (42301:003:1029), Viinistu küla, Kuusalu vald, Harju maakond

2018/2019 õppeaasta
Arhitektuuri konserveerimise ja restaureerimise täiendkoolituskursuse lõputöö

Pärnu 2019

Autorideklaratsioon

Kinnitan, et olen koostanud antud lõputöö iseseisvalt ning seda ei ole kellegi teise poolt varem kaitsmisele esitatud.

Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, olulised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on töös viidatud.

2. mail 2019. a.

.....

(allkiri)

Töö vastab kehtivatele nõuetele ja lubatud kaitsmisele:

„.....” mail 2019. a.

.....

Kaitstud hindede:

.....

„.....” mail 2019. a.

.....

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Ajalooline osa.....	5
1.1 Hoone asukoht ja piirkonna ajalugu	5
1.2 Ehitusajalooline ülevaade	6
2. Hoone olemasoleva olukorra kirjeldus ja tehniline seisukord.....	9
2.1 Hoone ümbrus.....	9
2.2 Katus	10
2.3 Korsten ja küttekolded	12
2.4 Vundament.....	15
2.5 Välis- ja siseseinad.....	16
2.6 Aknad ja välisüksed	19
2.7 Siseüksed	21
2.8 Laed ja põrandad.....	22
2.9 Trepid ja rõdu.....	24
3. Väärtuslikud detailid	26
4. Muinsuskaitse eritingimused.....	50
5. Ettepanekud restaureerimistöodeks.....	52
Kokkuvõte	56
Kasutatud kirjandus ja teised allikmaterjalid.....	57
Lisad	59

Sissejuhatus

Muinsuskaitse eritingimused ja ettepanekud restaureerimistöödeks on koostatud Inkapööli talu elamule, mis asub Viinistu külas, Kuusalu vallas, Harjumaal. Tänapäevane kinnistu nimi on Tänav, katastritunnus 42301:003:1029 (ill 1) ja suurus 5094m². Hoone ei ole ehitismälestis, kuid paiknedes Lahemaa rahvusparki territooriumil, Lahemaa piiranguvööndis, on sellele kaitseala valitseja (Keskkonnaamet) kehtestanud ehituslikud piirangud. Elamu on säilinud algupärasena oma puithistoritsisliku välisilmega ja on arhitektuuriväärtuslik. Hoonel on esinduslik veranda, mille teeb eriliseks II korruse rõdu balustraad ja ehiskonsoolid (veranda katuse läbijooksu tõttu avariiremondi ajal hetkel küll eemaldatud, kuid hoone pööningul säilitatud). Arvatavasti on elamu projekteerimise eeskujuks olnud 19.sajandi suvitismõisate kultuur oma verandade ja balustraadidega rõdudega. Väärtuslikud on ka hoone algupärane laudis ja avatäited. Ehitusregistri andmetel on elamu ehitusaasta 1921. Pragune omanik soovib hoone võimalikult algupärasel kujul restaureerida ja koostatud töö saab olema restaureerimisprojekti üheks alusmaterjaliks.

1. Asendiplaan. Inkapööli elamu tähistatud punase ringi ja sinise ristiga. Allikas: Maa-amet.

1. Ajalooline osa

1.1 Hoone asukoht ja piirkonna ajalugu

Inkapööli talu asub Viinistu külas, Kuusalu vallas, Harjumaal. Tänapäevane kinnistu nimi on Tänavä. Viinistu küla paikneb Pärissaare poolsaare kirdeosas, kulgedes ca 2 km pikkuselt Loksa-Viinistu tee ääres vahetult mere lähedal. Enamik talusid on ajalooliselt asunud tee ääres ja selline hoonestuse laad on säilinud tänaseni, mis loob läbisõitjale mõnusa miljöö. Viimase võlu mõnevõrra rikub küla keskele sadamasse Nõukogude ajal rajatud Kirovi nimelise Kalurikolhoosi kalatööstuse hooned. Arvatavasti ongi majapidamiste põhiliseks elatusallikaks läbi aegade olnud merest kalapüük. Põllumajanduseks sobivat maad on piirkonnas vähe. Esimese Eesti Vabariigi ajal hakkasid paljud kohalikud tegelema piirituse salaveoga üle lahe Soome, mis oli küll ohtlik, aga samas väga tulus äri. Tänu sellest ettevõtmisest laekunud rahadele on tänagi veel külapildis näha esinduslikke uhkemaid elamuid klaasitud verandade ja muude ehisdetailidega. Üheks selliseks on ka Inkapööli talu elamu.

Arvatavasti esmakordselt on Viinistut ajaloolistes ürikutes mainitud 1372.a., kui ühes Tallinna Linnaarhiivi säilikus on kirjutatud Viinistu kalurist Wynest visher`ist. Järgmine kirjalik ülestähendus on aastast 1542, kus räägitakse kahest talumehest – *Mathias und Peter, bauern im dorpe tho Wintze*. Muistendi järgi on küla esimesed asukad kaks soomlasest venda Suursaarelt – Heiki ja Aadu. Heiki rajas kodu küla loodeotsa ja tänini kutsutakse seda küla osa Heigiotsaks. Aadu rajas kodu küla kagupoolsesse otsa ja siit on tulnud selle nimeks Aaduotsa. Hiljem tulnud kolmas vend Aksel ja ehitas maja küla keskele, mille nimeks jäi Aksli. Vahepealset osa on mõnikord kutsutud ka Keskkülaks.¹

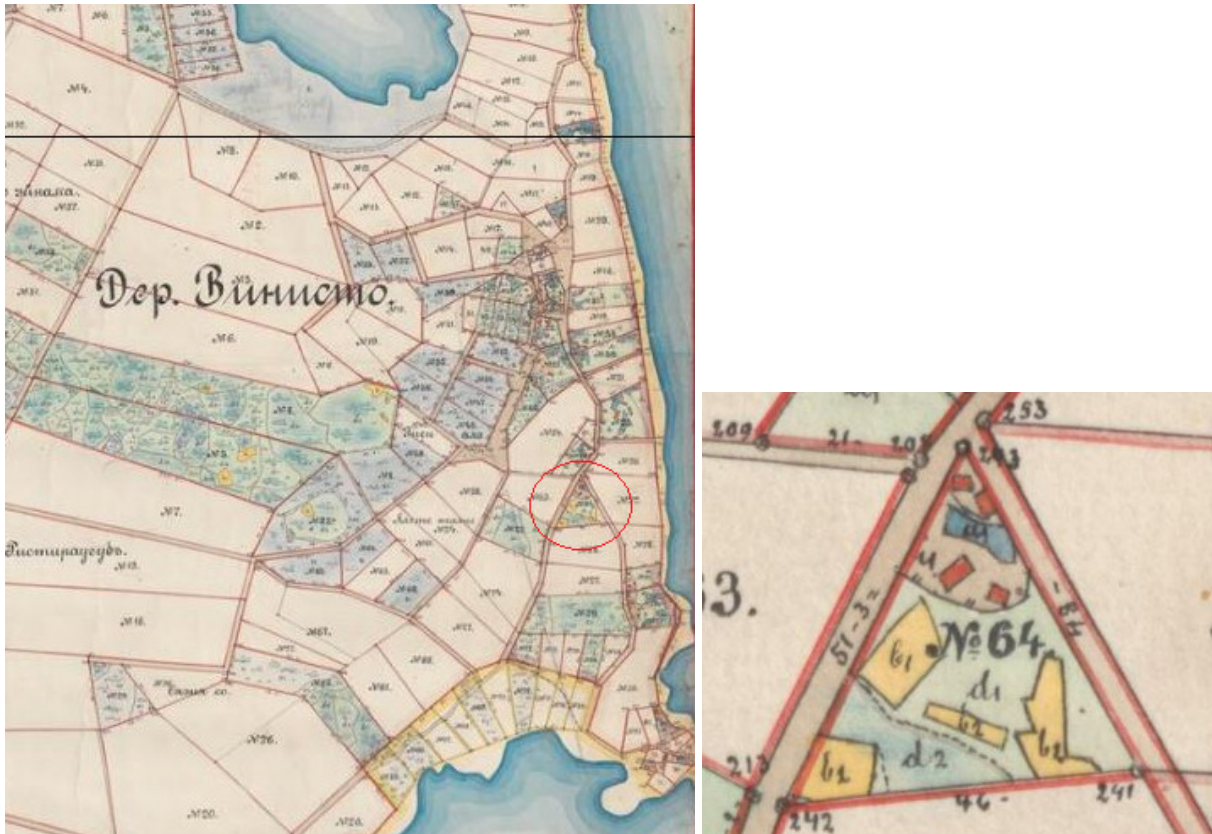
Viinistu küla nime tekkelugudest on mitmeid oletusi. On arvatud, et see tuleb ladinakeelsest sõnast *finita*–lõpp, sest algselt munkadele kuulunud maa-ala lõppes Heigiotsas. Teine lugu pajatab sellest, et ammustel aegadel oli küla kohal merelaht, mis oli nooletupe kujuline ning soome keeles „viini“. Ühes vanas Kolga mõisa rendi-raamatus on küla nimi Finnisdorf, s.t Soome küla. Kohalike hambameeste arvates on küla nimi tuletis sõnadest „viin“ ja „istu“, sest tegeleti ju piirituseveoga, mille pärast paljud pidid Tallinnas või Soomes vangis istuma. Ajaloo jooksul on Viinistu nimekuju olnud veel niisugune: 1586 Wynis, 1590 Winisto, 1633 Winist, 1637 Winnist, 1694 Einist Pä By, 1796 Winistu, 1846 Wiinistu.²

¹ Leele Välja. Lahemaa Rahvusparki kaitsekorralduskava alusuuringud ja rannakülade inventeerimine Viinistu, 2010, lk 3.

² Sealsamas, lk 3.

1.2 Ehitusajalooline ülevaade

1912. aastal koostatud (aluskaart 1883.aastast) Kõnnu mõisa mõisamaade üldplaani³ on tänapäeva Tänava kinnistu aladel märgitud talu nr 64, kus tol ajal paiknes 4 hoonet (ill 2). Hoonete kujust ja paiknemisest lähtuvalt ei ole siin veel märgata Inkapööli talu uut elamut.

2. Kõnnu mõisa üldplaani 1912. aastal ja talu kinnistu nr 64 suurendatult. Allikas: Rahvusarhiiv EAA.3724.4.138.

1923. aastal koostatud Põllutööministeeriumi katastri ja maakorralduse osakonna kaardikogus säilitatakse Tänava talu maade boniteerimise toimikut. Sellesse toimikusse kuuluvalt maaplaanilt⁴ (ill 3) on näha, et talule kuulusid kokku 5 kinnistut.

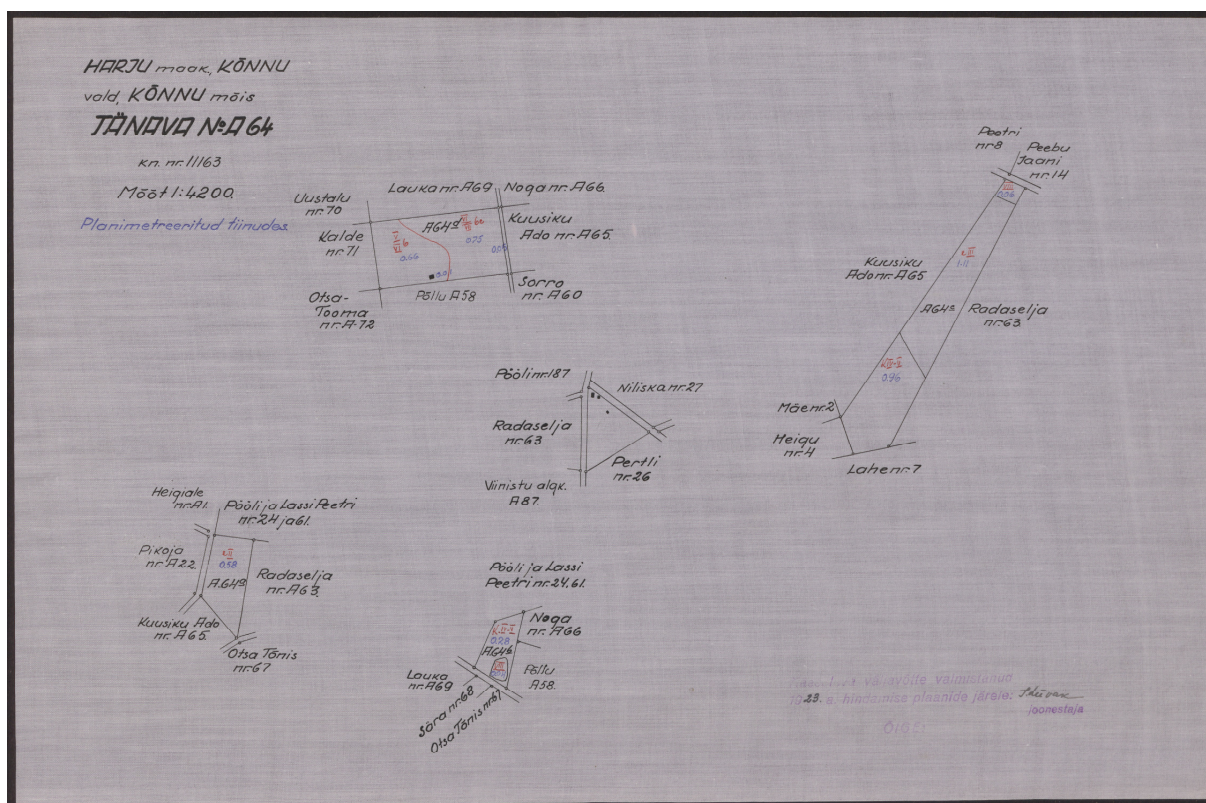
Riigimaade ja –metsade valitsuse arhiivifondist säilitatakse Kõnnu vallas asunud Tänava talu nr A-64 rendi- ja müügitoimikut⁵, mis sisaldab 1923. aastal sõlmitud üürilepingut Jaan Tooma p. Inkapööliga ja kirjelduslehte maaüksusel asunud hoonete loeteluga. Viimasest lähtuvalt asusid krundil elumaja, kaks aita, laut, saun, hobusetall, võrguait, **uus elumaja**, kelder ja heinaküün. Kuna 1923. aastal oli uus elumaja juba olemas, siis võib ehitusregistri andmeid „hoone ehitusaasta

³ Kõnnu mõisa mõisamaade üldplaani 1912. aastal. EAA.3724.4.138.

⁴ Tänava talu maade boniteerimise toimiku maaplaan 1923. aastal. ERA.62.20.10446.

⁵ Tänava talu rendi- ja müügitoimik 1923. aastal. ERA.63.10.5415.

1921“ suhtes õigeks pidada. Sama üürilepingu kohaselt kuulus talule kokku 4,93 dessatiini maad ehk 5,37 hektarit.

3. Tänava talu nr A-64 maaplaan 1923.a. Allikas: Rahvusarhiiv ERA.62.20.10446.

Tallinna kinnistusameti arhiivifondis säilitatakse kinnistutoimikut Harjumaal Kõnnu mõisast eraldatud maakoha "Tänava nr. A 64" toimik (EAA.2840.1.31774), kinnistu nr. 11163 kohta⁶. See sisaldab infot, et 27.03.1934 müüs EV Põllutööministeerium ostu-müügi lepingu alusel Viinistu külas Kõnnu vallas asuvast riiklikust maatagavarast riigimaade planeerimisel endisest Kõnnu mõisa kinnistust nr 112 eraldatud maakoha Tänava nr A 64 (suurusega 5,37 ha) hinnaga 100 krooni Jaan Inkapööli pärandustombule. Lepingule kirjutasid alla Jaan Inkapööli pärandustombu nimel tegutsenud Isak, Jaani p Laane (sünd. Inkapööl) ja Jüri Kruusval. 1939. aastal põllumajandusloenduse käigus koostatud talundilehelt⁷ (ERA.1831.5.76) on talupidajana kirjas veel Jaan Inkapööli abikaasa Maria Inkapööl.

⁶ Kõnnu mõisast eraldatud maakoha "Tänava nr. A 64" kinnistustoimik 1934.a. EAA.2840.1.31774.

⁷ Talundileht 1939.a. ERA.1831.5.76.

Talus elanud Inkapöölide suguvõsast on Geni⁸ andmetel teada järgmist:

1. Jaan Inkapööl 22.07.1853-08.12.1928
2. abikaasa Maria Inkapööl (sünd. Worsberg) 20.09.1860-14.01.1945 ja nende lapsed:
 1. Anna Maria 14.03.1886-26.04.1967 Viinistu
 2. Olga 24.03.1889-02.04.1897 Viinistu
 3. Johannes 23.03.1891-nov.1975 Kanada (meremees)
 4. Helena 06.03.1895- ?
 5. Isak 14.07.1899- ca1954 Rootsi (meremees)

Jaan Inkapööli isa oli Toomas Inkapööl (1814-1893) Lepiku talust ja tema isa samuti Toomas Inkapööl (ca 1752-ca 1830) Pööli talust. Nii Lepiku kui Pööli nimelised talukohad on siiani Viinistul alles.

Perekond põgenes II maailmasõja puhkedes 1941. aastal Eestist Rootsi. Praeguse omaniku Ave Piikmanni vanaema Eliine Piibemann (Jüri Kruusvali ja Anna Maria Kruusvali (Inkapööl) tütar) andmetel seisis talu peale sõda tühjana⁹, mil ta sinna kolis ja sealt senini on see nende perekonna valduses. Elamus on kasutuses olnud ainult esimene korrus (3 tuba, köök ja veranda). Olemas on elekter, vesi ja kanalisatsioon puuduvad (õues kemmerg). Kümnekond aastat on hoone olnud kasutuseta. Algselt on väljaehitamata jäänud pööning ja kirde külge jääv rõdu, kus uks on II korruse seinas olemas. Kohalikud vanemad elanikud mäletavad talu varasemast ka Tanuvarahva talu nime all, mille peremärk on koos dateeringuga 1905 märgitud majapidamisest leitud kapa põhja alla (ill 4).

4. Tanuvarahva talu peremärk dateeringuga 1905. Autori foto.

⁸ Geni. <https://www.geni.com/people/Lepiku-T%C3%A4nava-Jaan-Inkap%C3%B6%C3%B6l/6000000006729503198> (vaadatud 02. IV 2019).

⁹ Vestlus Inkapööli talu omaniku Ave Piikmanniga 06. IV 2019.

2. Hoone olemasoleva olukorra kirjeldus ja tehniline seisukord

2.1 Hoone ümbrus

Hoone ümbrus on valdavalt tasane murukattega pinnas, mis ulatub soklini ja on väikese languga kagu suunas. Maapinna kõrgus soklist on 40-50cm v.a. kirdepoolne kül, kus kõrguseks 20cm. Selles küljes on maapinda tõstetud ja tekitatud 0,5m laiune killustikust pandus, mis on põhjustanud sokli tuulutusavade osalise sulgumise (ill 5). Kogu hoone ümbruses on ainult minimaalsed kalded hoonest eemale (ill 6). Kõrghaljastus hoone vahetus läheduses puudub, kuid sokli juurde on rajatud lillepeenraid ja istutatud põõsas ning viljapuu (ill 7).

Seisukorra hinnang: rahuldav.

5. Sokli ava osaliselt suletud. Autori foto.

6. Kalded hoone ümbruses. Autori foto.

7. Peenrad ja haljastus hoone sokli ääres. Autori foto.

2.2 Katus

Katuse puidust kandekonstruktsioon hoone keskosas on ehitatud toolvärgina (ill 8), mille alumine vöö 140x200mm toetub risti hoonet paiknevale talale ristlõikega 200x200mm. Toolvärgi postid (10tk) ja ülejäänud talad on ristlõikega 140x140mm ning omavahel postide koha pealt seotud 110x140mm prussiga (5tk). Otsaviile toetavad ümarad 140mm läbimõõduga sarikad (2x4 paari + 2x1 paar otsasiilul, samm 1,25-1,35m), mis on tapitud murispuusse (ill 9). Lühemad hoone keskosas paiknevad sarikad (3+4 paari + 2x1 paar otsaviilul, samm 1,20-1,25m) on 70x100mm ristlõikega ja toetuvad toolvärgi talale. Sarika otsad on räästaosas profileeritud ja viimane sarikas toetub hoone perimeetrist välja ulatuvale murispuule (ill 10). Sarikaid ühendavad toolvärgi ülemise tala tasapinnas ümarad 70-90mm läbimõõduga tapitud ja punniga kinnitatud pennid ning kõrgemal, ca 80cm harjast 25x150mm naeltega kinnitatud lauad (ill 11). Sarikatele on löödud roovideks naeltega servamata tollised lauad laiusega 150-250mm ja vahega keskmiselt 30-50mm. Selle peale on paigaldatud laastukatus (ill 12), mida katavad eterniitplaadid. Harjalaudade mõõt on 25x150mm. Neeluplekid on tsingitud. Vihmaveerennid ja -torud puuduvad. Katuses korstna juures on puidust ruudukujuline luuk plekist kattega. Pööningul on märgata mõningasi vanu läbijooksu kohtasid ja korstna läbiviik katusest on ebatihe.

Seisukorra hinnang: hea.

8. Katuse toolvärg hoone keskosas. Autori foto.

9. Sarika kinnitus murispuisse. Autori foto.

10. Murispuu ja sarika otsad räästas. Autori foto.

11. Sarikate pennid kahes kõrguses. Autori foto.

12. Roovid ja laastukatus. Autori foto.

13. Katuse luuk. Autori foto.

2.3 Korsten ja küttekolded

Hoonel on 1 ühelõõriline korsten, 3 ahju ja soojamüür. Korsten ulatub üle katuseharja 700mm ning pitsi alaosas on 4 kivirea kõrgune laiendus. Teenindama pääseb läbi katuseluugi. Korstna külge on kinnitatud satelliitantenn (ill 14) ja korstnasse on lükatud ülevalt alla plekist ventilatsioonitoru. Pööningul on korstnale paigaldatud siiber (ill 15), kogu tellise pind on tugevalt pigitud ja katuseharja lähedal on jõnks sisse laotud (ill 16). Tühje vuuke ei olnud märgata. I korrusel on korsten krohvitud ja pigi on jooksnud mööda valget viimistletud pinda alla.

I korruse igas toas on eraldi küttekolle. Elutoas (ill 17) ja tagumises magamistoas (ill 18) ristkülikukujulised, musta lainelise plekist kattega ahjud ning eesmises magamistoas ümar, musta sileplekiga ahi (ill 19). Köögis on pliit lammutatud, aga tellistest soojamüür veel alles. Viimasele on paigaldatud 7 valget plaati, millest 3 on mustriga (ill 20). Kõik küttekollete sleped on pragudega. Ümara ahju uks on A-S AIVAZ'i (ill 21) ja kandilistel ahjuksed TALLINN TEHAS PIONEER toode (ill 22).

Seisukorra hinnang: korsten ja sleped-halb, ahjud-rahuldav.

14. Korstnapits katusel. Autori foto.

15. Korstna siiber pööningul. Autori foto.

16. Korstna jõnks ja pigitus. Autori foto.

17. Elutoo ahi. Autori foto.

18. Tagumise magamistoa ahi. Autori foto.

19. Eesmise magamistoa ahi. Autori foto.

20. Köögi soojamüüri plaadid. Autori foto.

21. Ümara ahju uks. Autori foto.

22. Kandiliste ahjude uksed. Autori foto.

2.4 Vundament

Hoone on ehitatud maakividest laotud lintvundamendile, mille kõrgus koos sokliga on 55-65cm ja paksus 25-30cm. Ümbritseva maapinna kõrgus keskmiselt 40-50cm soklist. Sideainena on kasutatud tementi. Vundament toetub savikale pinnasele, mis on külmakerkeohtlik ja hoiab pinnaseveetaset kõrgel. Vundament on väga suures osas praguline ja osaliselt välja vajunud. Suuremad praod on 10cm laiused ning asuvad hoone nurkades (ill 23 ja 24), väljakalle ulatub kuni 10cm-ni (ill 25). Põhimõtteliselt iga tuulutusa juures hoone perimeetris on läbivad praod. Tuulutused on lahti, kuid kirdepoolses küljes maapinna tõstmise tulemusena osaliselt sulgunud. Veranda vundament ei ole seotud hoone omaga ja seal on nihe 4cm (ill 26).

Seisukorra hinnang: halb.

23. Edela nurga pragu. Autori foto.

24. Kagu nurga pragu. Autori foto.

25. Veranda vundamendi väljakalle. Autori foto.

26. Veranda vundamendi nihe hoonest. Autori foto.

2.5 Välis- ja siseseinad

Hoone I korruse kandvad välisseinad on ehitatud rõhtpalkidest paksusega 14cm. Keskmise pikisein on 50x50mm karkassil, mõlemalt poolt üle löödud laudisega, seest tühi - kogupaksus 10cm. Hoone keskel asuv risti olev sein on 11cm paksune palksein. Veranda on sõrestikkarkassil 120x120mm, ilma soojustuseta (ka katus). Suur laudise väljakaldumine esineb pikiseina juures soojamüüri peal, ca 13cm (ill 27). Vundamendi ja seinte vahel puudub hüdroisolatsioon. Välislaudise veelauad on kahjustunud, osades kohtades kaldega hoone poole ja mõnedes kohtades puuduvad üldse (ill 28). Võib arvata, et vähemalt osaliselt on alumised palgid mädanikkahjustusega. Hoone pööningul vaheseinad puuduvad, välisseinteks ongi ainult 25mm paksune välislaudis.

Seestpoolt on seinad tapetseeritud ja väljastpoolt kaetud värvitud lihtsa profiiliga laudvoodriga (25x120mm). Laudis on olnud ainult ühte tooni (beežikas). Värv on suuresti kulunud ja laudis saanud veekahjustusi. Hoone laudise paigutuse mängimisega (esineb vertikaalset, horisontaalset ja 45 kraadist) ja vahekarniiside kasutamisega on antud hoonele arhitektuuriliselt kaunis välisilme (ill 29-32).

Seisukorra hinnang: palgid- üldosas hea, pikivahesein- avariiline, suurem osa laudisest- rahuldav v.a sokli kohal asuv vertikaalne laudis- halb, veelauad- halb.

27. Palkseina väljakalle soojamüüri. Autori foto. 28. Veelaudade kahjustused. Autori foto.

29. Hoone vaade loodest. Autori foto.

30. Hoone vaade kirdest. Autori foto.

31. Hoone vaade kagust. Autori foto.

32. Hoone vaade edelast. Autori foto.

2.6 Aknad ja välisused

Hoonel on kokku 28 akent ja 4 välisust. Võib arvata, et kõik aknad ja ukсед on algupärased v.a peauks hoone edelaküljes, mis omaniku sõnul on vahetatud. Hetkel on seal ees köögi ja elutoa vaheline siseuks. Peauksel varikatuse puudub. Kõik suured aknad on valgmitutega ja rohkete prosspulkadega (ill 33 ja 34). Samuti on prosspulkadega kõik väikesed ruudukujulised aknad teisel korrusel (ill 35). Valgmik on ka peaukse kohal. I korruse köetavate ruumide aknad on kahekordse raamiga (sisemine raam ei ole avatav, vaid ühes tükis), ülejäänud ainult välisraamiga (ka veranda). Kõikidel akendel on värv kulunud ja osadel praktiliselt eemaldunud, raamidil esineb vetikat. Mitmed klaasid on katki ja osaliselt asendatud vineeriga. Klaasid on olnud kititud, kuid paljudes kohtades on kitt eemaldunud (ill 36). Aknalaudadel veeplekid puuduvad v.a veranda omadel, piirdeliistudel on värv kulunud ja alumised otsad kahjustunud (ill 37). Säilinud on enamus algupäraseid hingesid, mis on paksu värvikihiga kaetud (ill 38). Osaliselt on alles ka sisemised riivid koos vastustega (ill 39). Veranda, rõdu ja välja ehitamata rõdu ukсед on klaasitud ja prosspulkadega (ill 40). Peauks on tahveluks (ill 41).

Seisukorra hinnang: halb.

33. I korruse põhiline aknatüüp. Autori foto.

34. Veranda aknatüüp. Autori foto.

35. II korruse ruudukujulised aknad. Autori foto.

36. Eemaldunud kitt. Autori foto.

37. Kahjustunud piirdeliistud. Autori foto.

38. Hinged. Autori foto.

39. Riivid. Autori foto.

40. Veranda uks. Autori foto.

41. Peauks valgmikuga. Autori foto.

2.7 Siseuksed

I korrusel on kokku 8 siseust. Tagumise magamistoa ja elutoa ning köögi ja elutoa vaheline ukseleht on eest ära tõstetud. 7 ust on tüüpsed valged tahveluksed nelja tahvliga (ill 42). Esikus asuval trepialusel panipaigal on lihte lauduks. Ustel on säilinud algupärased hinged (ill 43), osadel ustel on alles ka lingid (ill 44). Piirdeliistud on profileeritud.

Seisukorra hinnang: hea.

42. Tüüpne tahveluks. Autori foto.

43. Hinged. Autori foto.

44. Link. Autori foto.

2.8 Laed ja põrandad.

Hoone vahelagi toetub risti hoonet paiknevatele 200x200mm tahutud taladele (ülemine külg ümar) sammuga 80-85cm. Kokku on 14 vahelae tala. Korstna kõrval asuv tala ja risti hoonet paikneva vaheseina ülemine palk on korstna pinnast 70mm kaugusel (ill 45). Talade vahed on täidetud ca 50mm paksuse savikihiga, selle all must topelt laudis 25mm, õhkvahe 50mm ja I korruse lae puhaslaudis (ill 46). Põrandalaudis puudub ja pööningule on ladustatud palju materjali (mööbel, puit, raamatud, riided jne). Laetalasid katab altpoolt profileeritud 110-130mm lai laudis (ill 47 ja 48) või vineertahvlid, mille all on algne laudis alles. Lae perimeetris paikneb kitsas 40mm laiune liist.

I korruse põrandatalad paiknevad risti hoonet ja 120x160-200mm ristlõikega, sammuga ca 1000mm. Talad toetuvad maakividele (ill 49). Õhkvahe maapinnaga on ca 150mm. Talade vahel on must topeltlaudis, selle peal saepuru 100mm (ill 50) ja pruuniks värvitud põrandalaud (ill 51), mille paksus 40mm ja laius 110-140mm. Perimeetris kitsas 50mm laiune liist. Köögis, põranda all asub madal kelder. I korruse kõrgus põrandast laeni on 2,8m.

Seisukorra hinnang: hea.

45. Korstna ümbruse talad. Autori foto.

46. Vahelae konstruktsioon. Autori foto.

47. Eesmise magamistoa laelaudis. Autori foto.

48. Köögi laelaudis. Autori foto.

49. Põrandatalade toetumine. Autori foto.

50. Põranda konstruktsioon. Autori foto.

51. Põrandalauad. Autori foto.

2.9 Trepid ja rõdu

Hoonel on betoonist veranda välistrepp (ill 52), puidust peaukse trepp (ill 53) ja üks puidust pööningule viiv sisetrepp (ill 54). Verandatrepil on mõned väikesed praod, kuid üldjoones seisukord hea. Lihtne puidust peaukse trepp on pehkinud ja sammaldunud. Ühemarsiline, suhteliselt järsk, altpoolt profileeritud laudisega kaetud sisetrepp on heas seisukorras. Trepil all asub sahver. Uhke rõdu balustraad on tänaseks oma algsest asukohast eemaldatud ja halvas seisukorras, kuid enamus detaile on säilinud hoone pööningul (ill 55 ja 56). Detailide algne asukoht on näha ill 57 ja 58.

52. Veranda trepp. Autori foto.

53. Peaukse trepp. Autori foto.

54. Sisetrepp pööningule. Autori foto.

55. Rõdu balustraad. Autori foto.

56. Rõdu ehiskonsoolid. Autori foto.

57. Rõdu balustraad ja ehiskonsoolid. Aasta teadmata. Heiki Pärdi foto.

58. Rõdu balustraad ja ehiskonsoolid aastal 2010. Leele Välja foto.

3. Väärtuslikud detailid

nr	Nimetus	Asukoht ja arv	Pilt
VD1	Rõhtpalk-tarind.	Välis- ja siseseinad.	
VD2	Lae- ja põrandatalad .	I korrus ja pööning. Laetalasid 14 tk.	
VD3	Sarikad ja toolvärk.	Pööning. Sarikaid 19 paari.	

VD4	Murispuu ja sarika otsad räästas.	Hoone perimeetris räästas. Sarika otsasid 36 tk. Murismuu otsasid 8 tk.	
VD5	Puittrepp koos trepi aluse ja sahvri seinlaudisega.	I korruselt pööningule.	
VD6	Veranda trepp.	Veranda ukse ees.	

VD7	Fassaadi laudis koos piirdeliistude ja karniisidega.	Hoone perimeetris.	
VD8	Põrandalaudis.	Kõik I korruse ruumid.	
VD9	Laelaudis.	Kõik I korruse ruumid.	

VD10	Ahi.	Eesmine magamistuba.	
VD11	Katuseluuk.	Pööningul, korstna kõrval.	

VD12	Korstna siiber.	Pööning.	
VD13	Valged glasuuritud plaadid.	Kööök. 7tk.	
VD14	Rõdu balustraad.	Veranda rõdu II korrus. 27 tk.	
VD15	Rõdu ehiskonsoolid.	Veranda rõdu all räästas. 2 tk.	

VD16	Aken A1.	<p>Asukoht akendel vaata plaanilt.</p> <p>Kõik aknad restaureerida koos säilinud suluste ja piirde-liistudega.</p> <p>4 hinge, haagid.</p>	
VD17	Aken A2.	<p>4 hinge (1 vastus puudu), haagid.</p>	

VD18	Aken A3.	4 hinge, haagid.	 A photograph of a double-hung window with a light blue frame and white paint. The window is set in a wall of horizontal wooden siding. The upper sash is divided into three vertical panes, and the lower sash is divided into two vertical panes. The window appears to be in poor condition, with some peeling paint and a slightly uneven surface.
VD19	Aken A4.	4 hinge, haagid.	 A photograph of a double-hung window with a light blue frame and white paint, similar to the one in the first row. It is set in a wall of horizontal wooden siding. The upper sash is divided into three vertical panes, and the lower sash is divided into two vertical panes. The window appears to be in poor condition, with some peeling paint and a slightly uneven surface. The interior view shows white curtains and a striped object.

VD20	Aken A5.	4 hinge, haagid.	
VD21	Aken A6.	Ei ole avatav.	

VD22	Aken A7.	Ei ole avatav.	
VD23	Aken A8.	Ei ole avatav.	

VD24	Aken A9.	Ei ole avatav.	
VD25	Aken A10.	Ei ole avatav.	

VD26	Aken A11.	Ei ole avatav.	
VD27	Aken A12.	4 hinge, haagid.	

VD28	Aken A13.	4 hinge, haagid.	
VD29	Aken A14.	2 hinge, haagid.	

VD30	Aken A15.	Ei ole avatav.	
VD31	Aken A16.	Ei ole avatav.	

VD32	Aken A17.	Ei ole avatav.	
VD33	Aken A18.	Ei ole avatav.	

VD34	Aken A19.	Ei ole avatav.	
VD35	Aken A20.	4 hinge, haagid.	
VD36	Aken A21.	Ei ole avatav.	

VD37	Aken A22.	Ei ole avatav.	
VD38	Aken A23.	Ei ole avatav.	
VD39	Aken A24.	Ei ole avatav.	

VD40	Aken A25.	Ei ole avatav.	
VD41	Aken A26.	Ei ole avatav.	
VD42	Aken A27.	Ei ole avatav.	

VD43	Aken A28.	Ei ole avatav.	
VD44	Välisuks VU1 valgmikuga.	<p>Kõik ukсед restaureerida koos säilinud suluste ja piirde- liistudega.</p> <p>Peauks. I korrus. 2 hinge, 2 linki.</p>	

VD45	Välisuks VU2.	Veranda. I korrus. 4 hinge, 2 käepidet.	
VD46	Välisuks VU3.	Rõdu uks veranda kohal. II korrus. 2 hinge, 1 link.	

VD47	Välisuks VU4.	Väljaehitamata rõdu uks. II korrus. 2 hinge, 2 linki.	
VD48	Siseuks SU1.	Sahvri uks. I korrus. 2 hinge.	

VD49	Siseuks SU2.	<p>Esik / köök vaheline uks. I korrus. 2 hinge, 2 linki.</p>	
VD50	<p>Siseuks SU3. Ukseleht eest ära tõstetud.</p>	<p>Köök / elutuba vaheline uks. I korrus. 2 hinge.</p>	

VD51	Siseuks SU4. Ukseleht eest ära tõstetud.	Elutuba / tagumine magamistuba vaheline uks. I korrus. 2 hinge.	
VD52	Siseuks SU5.	Köök / eesmine magamistuba vaheline uks. I korrus. 2 hinge.	

VD53	Siseuks SU6.	<p>Tagumine magamistuba / eesmine magamistuba vaheline uks. I korrus. 2 hinge.</p>	
VD54	Siseuks SU7.	<p>Tagumine magamistuba / veranda vaheline uks. I korrus. 2 hinge.</p>	

VD55	Siseuks SU8.	Eesmine magamistuba / veranda vaheline uks. I korrus. 2 hinge, 2 linki.	
------	--------------	--	---

4. Muinsuskaitse eritingimused

1. Hoone ümbruses teostada vertikaalplaneering selliselt, et kalded oleksid hoonest eemale. Kirdepoolses küljes vähendada maapinna kõrgust, et soklis asuvad tuulutusaugud oleksid täielikult avatud ja sokli kõrgus maapinnast jääks minimaalselt 30cm. Lillepeenrad ja põõsad planeerida soklist vähemalt 50cm kaugusele.
2. Projekteerida toimiv vihmaveesüsteem koos maapinnal asuvate betoonist äravoolurennidega, et vesi voolaks hoonest eemale.
3. Olemasolev vundament koos sokliga täielikult lammutada ja projekteerida uus esialgsete proportsioonidega. Sokli viimistluses kasutada krohvitud pinda.
4. Peaukse puidust trepp lammutada. Veranda betoonist trepp (VD6) säilitada ja restaureerida.
5. Hoone fassaadi laudis täies mahus koos piirdeliistude ja karniisidega (VD7) säilitada ning restaureerida. Hoone välispidine soojustamine, mis muudab avatäidete ja räasta paiknemist fassaadi tasapinna suhtes ei ole lubatud. Sokli kohal paiknev kahjustunud vertikaalne laudis, karniisid ja piirdelauad asendada sama profiili ja paksusega uute vastu. Paigaldada uued veelauad ja võib paigaldada piirdelaudadega sama tooni plekid. Samuti võib paigaldada aknaalusele karniisile karniisi tooni plekid.
6. Kogu hoone rõhkpalktarind (VD1), põranda- ja laetalad (VD2), toolvärk ja sarikad (VD3) säilitada. Vajadusel teha kahjustunud osade plommimised, proteesimised või väljavahetamised. Selleks kasutada sama ristlõikega kvaliteetset okaspuitu.
7. Hoone I korruse siseruumide planeeringut võib muuta piki hoonet paikneva mittekandva karkass-seina ja köögi ning elutoa vahelise palkseina lammutamisega. Selles seinas asuvad ukSED SU3, SU4 ja SU5 ära kasutada teise korruse väljaehitamisel. Seintelt võib viimistluskihid eemalda ja välisseinad seestpoolt soojustada soovituslikult looduslike materjalidega. Viimistluses kasutada samuti looduslikke tooteid (nt lubi- või savikrohv).
8. Taastada olemasoleva rõdu balustraad (VD14) ja ehiskonsoolid (VD15) vanade fotode ja olemasolevate detailide põhjal. Välja võib ehitada hoone keskel kirdeküljel paikneva rõdu. Selle pikkus ja laius samad, mis olemasoleval verandal. Uue rõdu lahendus ja materjalivalik peab olema sama, mis olemasoleval rõdul. Rõdu alla võib rajada lahtise terrassi ja keskele tekitada uue peaukse. Olemasoleva peaukse VU1 võib sulgeda ja selle asemele teha ukse laiuse ja teiste akende kõrguse akna vanade akende kujuga. VU-1 ukselehte kasutada teise korruse väljaehitamisel siseuksena. Juhul kui

VU1 kasutusele jätta, siis tuleb selle kojale rajada ajastukohane varikatus, mis kaitseks ust sademete eest.

9. Kõik välised avatäited koos piirdeliistudega (VD16-47) säilitada ja restaureerida. Kasutada kvaliteetset okaspuitu, linaõlivärvi ja kitti. Akende sisemistele mitteavatavatele raamidele võib paigaldada tuulutusaknad ja klaaspaketi. Akende hinged ja tuulutusriivid säilitada ning olemasolevatest tuulutusriividest komplekteerida täiskomplektid ja need maksimaalselt ära kasutada. Puuduolevad tuulutusriivid ja sulused asendada ajastutruudega. Välisuste säilinud algsed lingid säilitada.
10. Katuse kuju ja kalde muutmine ei ole lubatud. Kattena võib kasutada sindlit, laastu või valtsplekki (ka tehaselist valtsprofiili). Säilitada katuseeluk (VD11). Säilitada ja eksponeerida räästaalused koos sarikate ja murispuude otsadega (VD4).
11. Olemasoleva amortiseerunud korstna võib lammutada ja uus rajada vana asukohta. Uue korstnapitsi ehitamisel järgida vana kuju. Samuti võib lammutada kaks ristkülikukujulist ahju ja soojamüüri. Soojamüüril paiknevad valged glasuuritud plaadid (VD13) säilitada ja taaskasutada uue pliidi soojamüüri ehitamisel. Pööningul asuv korstnasiiber säilitada ja võimalusel ära kasutada uute küttekollete ehitamisel. Säilitada ja restaureerida ümar ahi (VD10) koos uksega.
12. Olemasolev sisetrepp (VD5) säilitada oma olemasoleval asukohal. Vajadusel võib rajada veel ühe uue sisetrepi hoone keskosasse.
13. Puitpõrandate (VD8) ning lagede (VD9) laudis säilitada ja restaureerida. Kahjustunud laudad asendada sama profiili ja paksusega laudade vastu. Vineeritahvlid lagedelt eemaldada ja nende alt välja tulevad laelauad säilitada ning restaureerida. Kasutada viimistluseks linaõlivärvi. Olemasolevad lae ja põrandaliistud võib asendada uute, sarnase kujuga liistudega. I korruse põrandad võib lisasoojustada olemasoleva saepuru asendamisega soojapidavama materjali vastu.
14. Kõik siseuksed koos piirdeliistudega (VD48-55) säilitada ja restaureerida. Kasutada kvaliteetset okaspuitu, linaõlivärvi ja kitti. Hinged ja algsed lingid säilitada.

5. Ettepanekud restaureerimistöodeks

1. Hoone kõige problemaatilisem konstruktsioon on mōranenud vundament. Selle põhjuseks võib lugeda seda, et vundament on rajatud otse savikale pinnasele, mis on külmakerkeohtlik ja hoiab pinnaseveetaset kõrgel. Teiseks, rajamissügavus on kõigest 15cm maapinnast. 2014.aastal oli omaniku poolt tellitud Ehituskonstrueerimise ja Katsetuste OÜ-lt (EKK) taluhoonete ehitustehnilise seisundi ekspertiis¹⁰, kus tõdeti vundamendi tugevdamise vajadust. Uus vundament tuleb projekteerida selliselt, et külmakerked oleks välistatud. Kas siis piisav vertikaalne sügavus või madalama vundamendi puhul horisontaalne, kaldega soojustus (nt EPS 120 perimeeter¹¹) terves vundamendi perimeetris 1,2m laiuselt. Viimane variant oleks isegi parem, kuna siis saaks ka sadeveed kindlamalt hoonest eemale. Kindlasti soovitaks hoone soojapidavuse seisukohalt soojustada ka sokli, kuid siis tuleb jälgida, et soojustus ei tuleks fassaadi laudisest üle 20mm kaugemale, kuna see rikuks sokli välisilme proportsioonid võrreldes olemasolevaga. Sokkel krohvida krohviga, mis sobiks antud tingimustesse (nt Remmers Sanierputz¹²). Kindlasti jätta alles sokli tuulutavad, mille ette paigaldada sokli tasapinda kergesti suletavad restid. Restide ristlõike pindala 4% põranda pindalast, resti ava pindala min 150mm² ja restide vaheline kaugus maksimaalselt 6 meetrit.¹³ 110m² põrandapinna jaoks tarvis d=110mm 70% avade pindalaga reste 7 tk. Kindlasti isoleerida vundament ära alumisest palgireast (nt 2 kihti kasetohtu või SBS).
2. Hoone fassaadilaudis kuulub suures osas säilitamisele ja restaureerimisele. Lubatud on asendada kahjustunud osad sama profiiliga materjaliga. Hoonet välispidiselt soojustada pole lubatud, kuna see muudaks avatäidete ja räasta paiknemist fassaadi tasapinna suhtes. Nii-õelda akende „laskeavade“ tekkimist tuleb vältida. Kõne alla tuleks 24mm paksuse tapiga tuuletõkkeplaadi paigaldus (nt puitkiust tappidega Steico universaal¹⁴), mis kindlasti vähendaks hoone õhulekkeid ja soojakadusid. Tuuletõkkeplaadi peale 22mm roov ja vana laudis tagasi. Sellisel juhul tuleks

¹⁰ Ehituskonstrueerimise ja Katsetuste OÜ (EKK). Taluhoonete ehitustehnilise seisundi ekspertiis. Tallinn 2014.

¹¹ Reideni Plaat AS. <https://reideniplaat.ee/tooted/eps-120-perimeeter> (vaadatud 13. IV 2019).

¹² Remmers Baltica OÜ. <http://remmers.ee/76+M5f723ea6615.0.html> (vaadatud 26. IV 2019).

¹³ Tallinna Tehnikülikool. Uurimustöö. Maaelamute sisekliima, ehitusfüüsika ja energiasääst I uuringu I etapi lõpparuanne. Tallinn 2011, lk 104.

¹⁴ Tervemaja OÜ. <https://www.tervemaja.ee/puitkiudsoojustus> (vaadatud 13. IV 2019).

avatäidete liistude alla paigaldada 46mm paksused täiteliistud. Sellisel kujul oleks fassaadi ilme veel vastuvõetav. Fassaadi puitosad värvida linaõlivärviga soovitatavalt sarnasesse tooni, nagu ta oli algselt (laudis beežikas, liistud rohekad). Sokli veelaud ulatugu soklist üle 50mm ja olgu 15% kaldega. Veelauale ja aknaalusele karniisile paigaldada pikema eluea huvides sama tooni plekid. Plekkide üle ulatumine puitosast 10mm ja veenina tagasipööre samuti 10mm. Nii ei jää plekk liiga silmatorkav ning ei varja karniisi profiili.

3. Katusekatte vahetusel eemaldada eterniit ja selle alune laastukatus. Kui roovid on heas seisus (pööningult vaatlusel olid) ja täiendavat üleliigset rihtimist ei vaja, siis võib need alles jätta. Roovide peale paigaldada tuuletõkkeplaat (nt tappidega puitkiust Steico special 60mm). Viimane ei vaja ka katusekatte aluskilet. Tuuletõkke peale paigaldada 50mm roovid ja uus katusekate (nt Ruukki Classic ilma soonteta¹⁵). Toon valida sobiv fassaadilahendusega ja krundi kõrvalhoonete roheliste katustega (nt RR11-okkaroheline). Vihmaveesüsteem katusega sama tooni. Torud tuua alla hoone nurkadest ja nende alla paigaldada betoonist või graniidist äravoolurennid, suunamaks vett hoonest eemale (pikkus min 1m). Veranda väikese kaldega katuse puhul kasutada sobivat plekiprofiili (nt Ruukki Classic nextgen). Viimast võib paigaldada alates 6-kraadisest kaldest. Katus soojustada vastu tuuletõkkeplaati altpoolt villaga 400mm paksuses kihis. Kasutada näiteks Steico flex puitkiud villa. Vill paigaldada mitmes kihis, lisatavate puitroovide vahele. Viimistluseks kasutada looduslikke materjale.
4. Olemasoleva rõdu balustraadi taastamisel võimalusel ära kasutada vanu rõdu detaile. Kui need on liiga kahjustunud, siis teha nende eeskujul uued. Uus, kirdepoolne rõdu ehitada puitkarkassil ja samade mõõtmetega, mis veranda. Nii säilivad hoone proportsioonid. Rajada balustraad ja paigaldada ehiskonsoolid olemasoleva rõdu järgi. Rõdu alla võib rajada puitlaudisega terrassi. Uue peaukse tegemisel kasutada U-kujulisi tenderposte, mis tapitakse kokku olemasolevate palkidega, et säiliks seina jäikus.
5. Hoone palktarindi restaureerimisel kasutada sama ristlõikega kvaliteetset okaspuitu, mille niiskussisaldus ei ületaks 18% ja aastaringide arv 1cm oleks vähemalt 5 tk. Kasutada traditsioonilisi tapiliiteid ja plommimise või proteesimise tehnikaid. II korrusel, korstnast kõigest 70mm kaugusel olevad laetalad täiendavalt isoleerida tuleohutusnõuetele vastavalt (nt valada betoonist vöö). Betoon täiendavalt isoleerida

¹⁵ Ruukki Products AS. <https://www.ruukki.com/est/b2c/tooted/katuseprofiilid> (vaadatud 13. IV 2019).

puidust (nt 10mm paksune kivivilla riba). Köögi soojamüüri kohal eemaldada välja kaardunud seinlaudis. Arvatavasti on laetalad ajaga veidi keskosast vajunud ja seetõttu laudise, mis toetub otse jäigale soojamüürile, kummi ajanud. Uus laudis paigaldada tagasi alles peale II korruse magamistubade väljaehitamist, kuna arvatavasti võiva laetalad veidi veel lisakooremuse rakendumisel vajuda.

6. Avatäidete restaureerimisel kasutada kvaliteetset okaspuitu, mille niiskussisaldus ei ületaks 15% ja aastaringide arv 1cm oleks vähemalt 10 tk. Akende puhul kasutada kitti (nt Tikkurila Ikkunakitti¹⁶). Avatäited värvida linaõlivärviga valgeks (nt Tikkurila Lin või Uula Pellavaõliymaali¹⁷). Kasutada ära maksimaalselt olemasolevaid algupäraseid suluseid. Metallosade puhastamisel mitte kasutada abrasiivseid vahendeid, vaid näiteks roheline seebi ja lubjapasta 1:1 segu. Puuduvad sulused valida olemasolevate sarnased.
7. Soovi korral võib rajada uue trepi hoone keskossa, et II korrusel saaks välja ehitada 3 magamistuba. Trepi ehitamisel arvestada olemasolevate laetaladega ja teostada nende vekseldamine, et oleks tagatud lae kandevõime. Vana trepp säilitada ja kasutada seda näiteks riiuliks uues panipaigas koos vana esiku ja panipaigaga.
8. Uue korstna ehitamisel arvestada planeeritavate küttekollete arvuga, et oleks tagatud piisav lõõride arv. Korstna kaalu suurenedes võib tekkida vajadus tugevdada korstna vundamenti.
9. Välisseinte seespidisel lisasoojustamisel arvestada ehitusfüüsikaliste teguritega, et oleks välistatud kastepunkti teke ebasoodsasse kohta konstruktsioonis ja sellega vältida hallituse ohtu. Kasutada näiteks Steico flex puitkiudvilla või rooplaati. Viimistluses kasutada looduslikke materjale (nt lubi- või savikrohv) või hoopis tapetseerida. Seintes võib eksponeerida ka palki, kuid siis tuleb arvestada suuremate küttekuludega. II korruse saab soojustada seestpoolt sobiva paksusega villaga.
10. I korruse põrandas oleva saepuru võib asendada soojapidavama materjaliga (nt puistevill või Steico flex puitvill). Soojustuse kihi paksust ei saa muuta, kuna allpool põrandatalasid ei säiliks siis piisav õhuvähe maapinnaga ning ülevalpool ei ole olemasolevate uste tõttu ruumi põranda tõstmiseks. Laudise eemaldamist tuleb teostada ülimalt ettevaatlikkusega ja eelnevalt lauad markeerida, et samad lauad saaksid

¹⁶ Tikkurila AS. https://www.tikkurila.ee/ehitus- ja_remontvarvid/tooted/valisvarvid/aknad (vaadatud 13. IV 2019).

¹⁷ Majatohter OÜ. <https://majatohter.ee/tootekategooria/paints/linaolivary> (vaadatud 13. IV 2019).

- oma algsesse kohta tagasi. Kui laudad lähivad vahetusse, siis ei pruugi punnide sooned omavahel klappida ja tekib vajadus suuremate lihvimistööde järele. Laudise restaureerimisel eemaldada vana värv ja viimistleda kas õliga, õlivahaga või seebitada.
11. I korruse laelaudise puhul aitab tõenäoliselt ainult viimistluskihi uuendamisest, sest paikvaatlusel paistis see olevat heas seisus. Eeldatavasti on ka vineeridega üle löödud laudis sarnases seisus. Juhul, kui on tarvis mõningaid laudasid välja vahetada, siis kasutada sama profiiliga materjali. Viimistluseks kasutada linaõlivärvi.
 12. II korrusele põranda ehitamisel võib alles jätta olemasoleva 50mm paksuse savikihi. See parandab oma massiga lae heliisolatsiooni võimet. Olemasolevate laetaladega risti paigaldada 50x100mm ristlõikega ja 600mm sammuga laagid, vahe täita villaga. Prusside peale plaatmaterjal (nt OSB, vineer või saepuruplaat), sammumüra isolatsiooniks sammumüraplaat 30mm (nt Isover FLO¹⁸ või Paroc SSB1¹⁹), punniga plaatmaterjal (nt OSB) ujuvana ja parkett alusvaibaga. Kui sammumüra vähendamine ei ole eesmärk omaette, siis võib laagidele otse paigaldada ka põrandalaudise või plaatmaterjali, mille peale parketi alusvaibaga.
 13. Hoone küttesüsteem rajada kas puuküttega kolletele või vesiradiaatoritele, mis saavad oma sooja õhk-vesi või maa-vesi soojuspumbast. Õhksoojuspumpa soovituslikult mitte kasutada, sest selle välisosa rikuks fassaadi ilmet ja siseosad ruumide kujundust. Ventilatsiooni võib lahendada soojust tagastava agregaadiga, mille saaks paigaldada olemasolevasse panipaika. Panipaiga võikski kasutusele võtta tehnilise ruumina, kus lisaks ventilatsiooniagregaadile asuksid soojuspump, veemõõdusõlm, küttesõlm, elektrikilp jne. Vajadusel saaks ruumi juurde vana esiku arvelt. Torustik lahendada peidetuna konstruktsioonide sisse. Vesi saadakse küla veevõrgust ja kanalisatsiooniks on rajatud krundile biopuhasti.

¹⁸ Saint-Gobain Ehitustooted AS. <https://www.isover.ee/tooted/isover-flo> (vaadatud 13. IV 2019).

¹⁹ Paroc Group Oy. <https://www.paroc.ee/tooted/konstruktsioonid/sammumuraplaadid-/paroc-ssb-1> (vaadatud 13. IV 2019).

Kokkuvõte

Inkapööki talu elamu on Viinistu külas veel üks vähestest uhkema puithistoritsismliku algupärase välisilmega säilinud hoonetest. Seepärast tuleks selle restaureerimisel säilitada tema esialgne kuju ja taastada balustraadidega rõdu ning ehisdetailid. Lubatud ja isegi soovituslik on välja ehitada kirde külge rajamata jäänud rõdu veranda eeskujul. Ilma selleta on antud fassaadiosal midagi nagu puudu. Restaureerimistööl kasutada võimalikult palju looduslähedasi ja keskkonnasõbralikke materjale. Nii säästame loodust ja ka hoone sisekliima on parem. Kindlasti tuleb projekteerimisel arvestada ehitusfüüsikaliste teguritega, et oleks tagatud hoone pikk eluiga ja kasutajate mugavus.

Hoones leidub hulgaliselt väärtuslikke detaile nagu rohkete prosspulkadega aknad koos sulustega, välislaudis, rõdu balustraad ja ehisdetailid, murispuu- ja sarikaotsad, siseuksed, põranda- ja laelaudis, ümar ahi jne. Need kõik tasub restaureerida ja edaspidise kasutamise käigus eksponeerida. Need detailid lisavad hoonetele väärtust ja eristavad seda teistest.

Arvan, et kui Inkapööli talu saab restaureeritud viisil, mil on arvestatud kõikide eelpool toodud teguritega, vanad ja uued materjalid harmoneeruvad omavahel kokku sobitatud, siis saab sellest hoonest tõeline pärl, mis rikastab vana kaluriküla miljööd veel paljudele põlvkondadele.

Kasutatud kirjandus ja teised allikmaterjalid

Arhiiviallikad:

- Kõnnu mõisa mõisamaade üldplaan 1912.a. EAA.3724.4.138.
- Kõnnu mõisast eraldatud maakoha "Tänava nr. A 64" kinnistustoimik 1934.a. EAA.2840.1.31774.
- Talundileht 1939.a. ERA.1831.5.76.
- Tänava talu maade boniteerimise toimik 1923.a. ERA.62.20.10446.
- Tänava talu rendi- ja müügitoimik 1923.a. ERA.63.10.5415.

Publitseerimata allikad:

- Ehituskonstrueerimise ja Katsetuste OÜ (EKK). Taluhoonete ehitustehnilise seisundi ekspertiis. Tallinn 2014.

Publitseeritud allikad:

- Leele Välja. Lahemaa Rahvusparki kaitsekorralduskava alusuuringud ja rannakülade inventeerimine Viinistu, 2010.
- Tallinna Tehnikülikool. Uurimustöö. Maaelamute sisekliima, ehitusfüüsika ja energiasääst I uuringu I etapi lõpparuanne. Tallinn 2011.

Interneti allikad:

- Geni. <https://www.geni.com/people/Lepiku-T%C3%A4nava-Jaan-Inkap%C3%B6%C3%B6/6000000006729503198> (vaadatud 02. IV 2019).
- Maaamet. Geoportaal. <https://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis> (vaadatud 05. IV 2019).
- Majatohter OÜ. <https://majatohter.ee/tootekategooria/paints/linaolivary> (vaadatud 13. IV 2019).
- Paroc Group Oy. <https://www.paroc.ee/tooted/konstruktsioonid/sammumuraplaadid-/paroc-ssb-1> (vaadatud 13. IV 2019).
- Reideni Plaat AS. <https://reideniplaat.ee/tooted/eps-120-perimeeter> (vaadatud 13. IV 2019).
- Remmers Baltica OÜ. <http://remmers.ee/76+M5f723ea6615.0.html> (vaadatud 26. IV 2019).

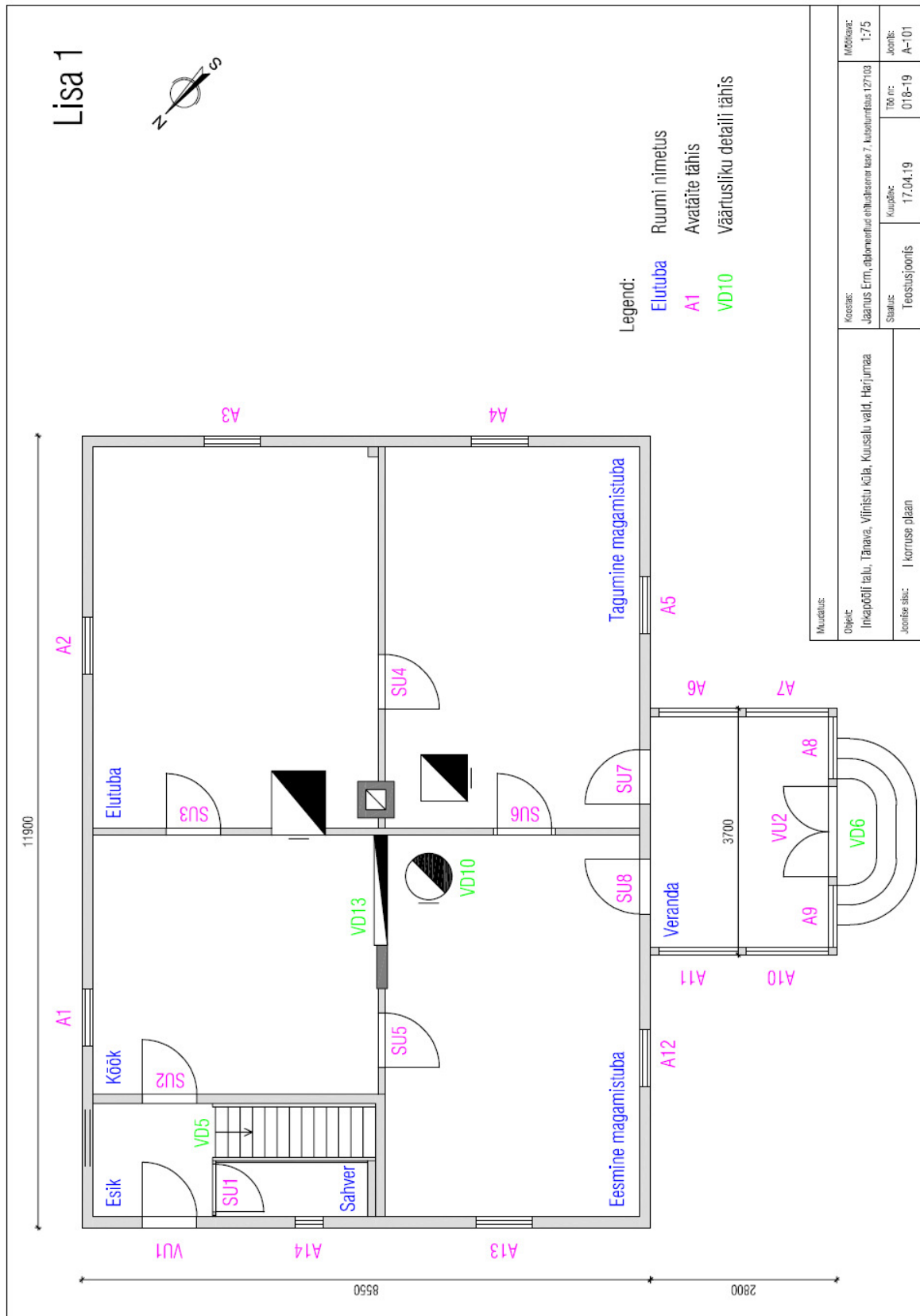
- Ruukki Products AS. <https://www.ruukki.com/est/b2c/tooted/katuseprofiilid> (vaadatud 13. IV 2019).
- Saint-Gobain Ehitustooted AS. <https://www.isover.ee/tooted/isover-flo> (vaadatud 13. IV 2019).
- Tervemaja OÜ. <https://www.tervemaja.ee/puitkiudsoojustus> (vaadatud 13. IV 2019).
- Tikkurila AS. [https://www.tikkurila.ee/ehitus-
_ja_remontvarvid/tooted/valisvarvid/aknad](https://www.tikkurila.ee/ehitus-ja_remontvarvid/tooted/valisvarvid/aknad) (vaadatud 13. IV 2019).

Suulised allikad:

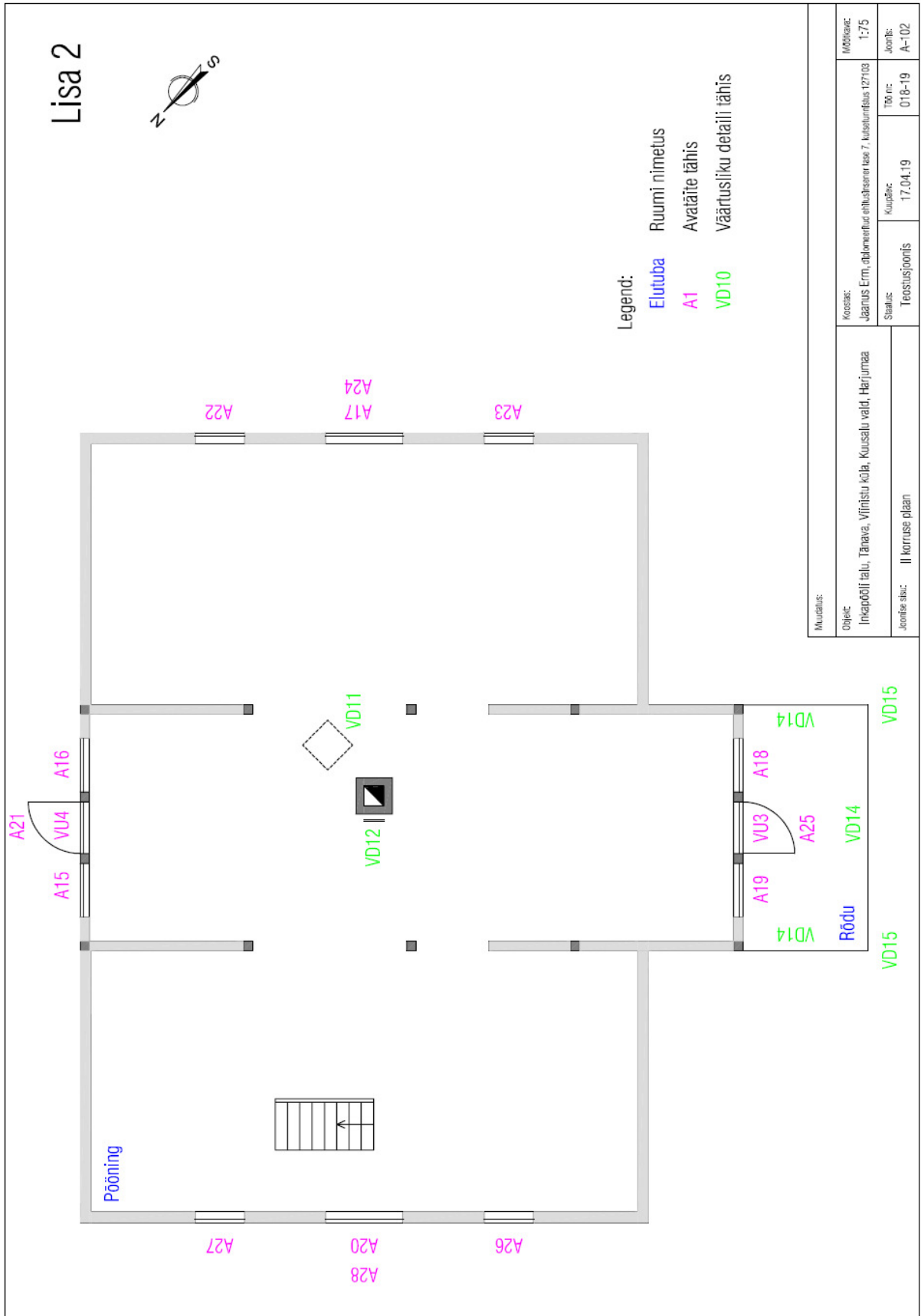
- Vestlus Inkapööli talu omaniku Ave Piikmann`iga 06. IV 2019.

Lisad

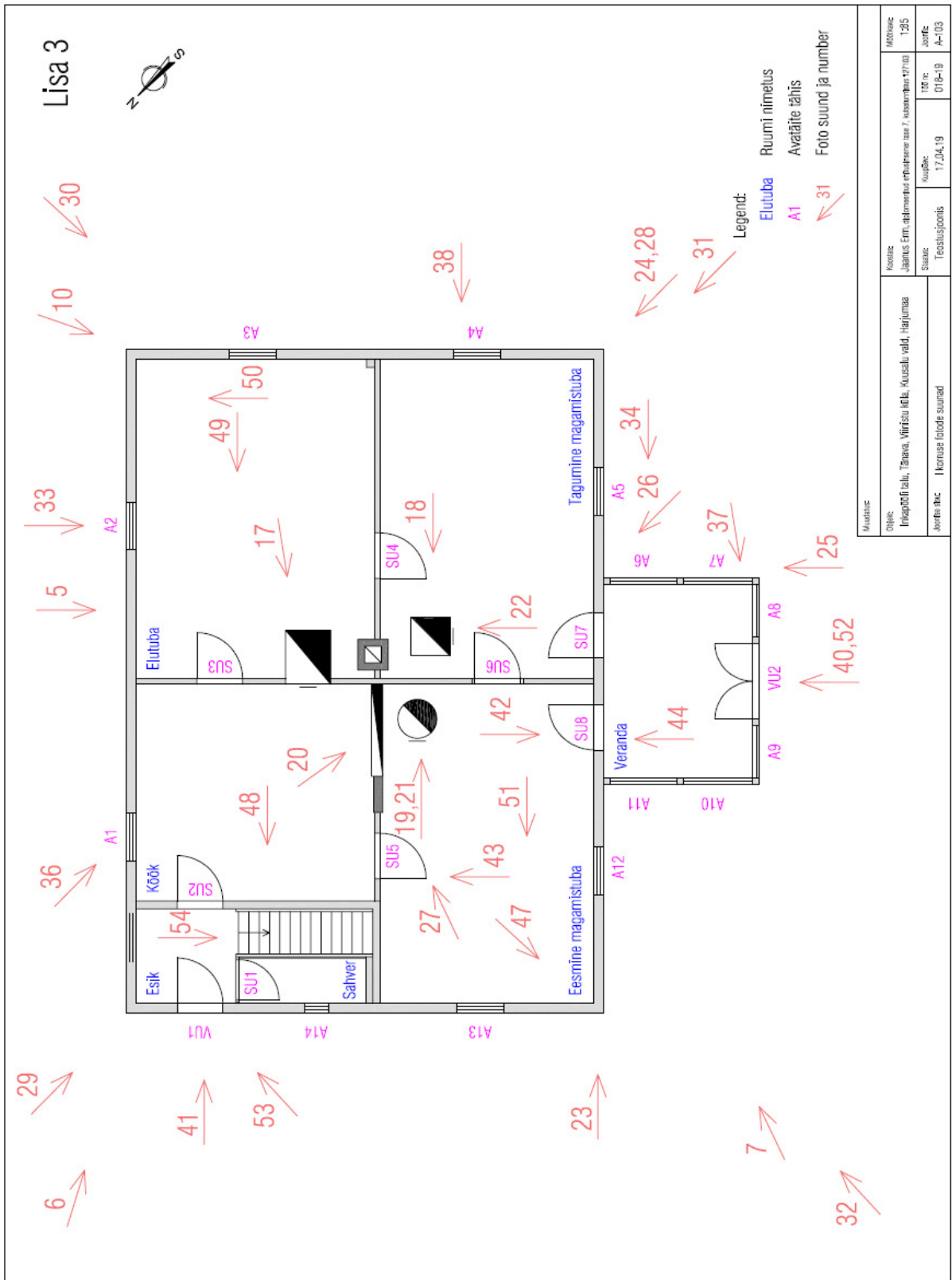
1. Hoone ülesmöödistusplaan I korrus.

2. Hoone ülesmõõdistusplaan II korrus

3. Fotode suunad I korrus

4. Fotode suunad II korrus

